

CESJA WIERZYTELNOŚCI

1. Definicja cesji

Cesja pochodzi z łacińskiego słowa „cessio” i definiowana jest, jako „dobrowolne odstąpienie, przelew, przeniesienie, wyzucie się, pozbawienie, przelew wierzytelności.”.

Znaczenie słowa cesja regulują przepisy Kodeksu Cywilnego, (Art. 509-516) określając ją przelewem wierzytelności.

Wierzytelność to odwrotność długu, co obrazuje poniższy przykład:

- Wyobraź sobie, że Ty pożyczasz pieniądze od Kolegi. Jeśli nie oddasz ich w terminie, masz dług wobec Kolegi, z kolei Kolega ma wierzytelność wobec Ciebie.

Według prawa cywilnego **cesja** to przeniesienie wierzytelności (prawa do oczekiwania spełnienia określonych świadczeń) wraz ze związanymi z nią prawami z majątku pierwotnego wierzyciela (zbywcy, cedenta) do majątku osoby trzeciej (nabywcy, cesjonariusza) na podstawie zawartej umowy cywilnoprawnej. Wynika to z następujących artykułów Kodeksu Cywilnego:

Art. 509. KC

- § 1. *Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba, że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania,*
- § 2. *Wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki.*

Zgodnie z definicją **stronami umowy** są:

1. Cedent- dotychczasowy wierzyciel, chcący *pozbyć się* prawa do wierzytelności
2. Cesjonariusz- osoba trzecia przejmująca daną wierzytelność.

Przedmiot cesji stanowi każdego rodzaju wierzytelność (np. leasing, kredyt, ubezpieczenie). Kodeks cywilny nie narzuca określonej formy **umowy** cesji, dlatego może być zawarta w dowolnej formie- nawet ustnej¹. Wyjątek stanowi wierzytelność stwierdzona w sposób pisemny- tutaj umowa również musi być *na piśmie- Jeżeli wierzytelność jest stwierdzona pismem, przelew tej wierzytelności powinien być*

¹ A. Koper, *Cesja*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 2009, <https://www.gazetaprawna.pl/encyklopedia/prawo/artykuly/334597,cesja.html> [data dostępu: 22.02.2022 r.].

również pismem stwierdzony (Art. 511. KC)

2. Umowa cesji wierzytelności

Umowa cesji powinna obejmować następujące **elementy**:

- Data i miejsce zawarcia umowy
- Dokładne oznaczenie stron umowy (nazwa cedenta i cesjonariusza)
- oznaczenie rodzaju zbywanej wierzytelności (szczegółowy opis wierzytelności, określenie, z jakiego zobowiązania ona wynika) wraz z uprawnieniami kształtującymi- jeśli również występują (przysługujące dodatkowe uprawnienia np. do wypowiedzenia stosunku prawnego czy odstąpienia od umowy)
- Zobowiązanie zbywcy do zawiadomienia dłużnika o fakcie dokonania umowy².

Cesja wierzytelności ma **zastosowanie** w:

a) Działalności bankowej, gdzie pełni rolę zabezpieczenia udzielonych kredytów i pożyczek. Istotę cesji w bankach oddaje przykład:

Wyobraź sobie, że zaciągnąłeś kredyt w Banku, który wymaga od Ciebie zawarcia polisy ubezpieczeniowej. W razie nie spłacenia kredytu, Bank uzyskuje prawo do domagania się odszkodowania z polisy ubezpieczeniowej (wierzytelność).

b) Umowie factoringu- podmiot gospodarczy (faktor) nabywa od przedsiębiorców (faktorantów) wierzytelności, które oni przejęli wcześniej od swoich dłużników. Faktor pobiera za przejętą wierzytelność odpowiednie wynagrodzenie.

c) Działalności windykacyjnej- sprzedaż wierzytelności (należących do banków, przedsiębiorstw telekomunikacyjnych itp.) firmom windykacyjnym³.

Konsekwencją zawarcia umowy cesji wierzytelności jest *przeniesienie wierzytelności na nabywcę, chyba, że przepis szczególny stanowi inaczej albo, że strony inaczej postanowiły* (Art. 510. KC)

3. Rodzaje umów cesji

² W. Szydło, *Cywilnoprawne aspekty umowy cesji wierzytelności oraz umowy o subpartycypację zawieranych w procesie sekurytyzacji wierzytelności*, „Przegląd prawa i administracji CIII”, Wrocław 2015, s. 323.

³ A. Koper, *Cesja...*, *op. cit.*

Wybrane rodzaje umów cesji przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Charakterystyka wybranych rodzajów umów cesji

Rodzaj umowy	Charakterystyka/ Najważniejsze aspekty
Leasing	<p>Potrzebny jest ci samochód, ale nie chcesz go kupować- zawierasz umowę leasingu, w której w zamian za prawo do użytkowania właściciel pobiera określoną prowizję. W przypadku, gdy nie możesz lub nie chcesz leasingować przedmiotu, a zerwanie umowy spowoduje straty finansowe, wierzycelność możesz przekazać osobie trzeciej zawierając umowę cesji.</p> <ul style="list-style-type: none"> - leasingodawca musi wyrazić zgodę na cesję leasingu i powinien znać powód zawarcia umowy cesji - leasingobiorca ma obowiązek samodzielnie znaleźć nabywcę wierzycelności i ponieść związane z jej przeniesieniem koszty - zbywca wierzycelności ma obowiązek wystawić fakturę VAT⁴
Kredyt/pożyczka	<p>Małżeństwo zaciągnęło kredyt na mieszkanie. Doszło do rozwodu i podziału majątku. Należy, zatem ustalić odpowiedzialność za spłatę kredytu poprzez wspólne podpisanie cesji- dobrowolnego przeniesienia zobowiązań wynikających z kredytu na jednego z małżonków.</p> <ul style="list-style-type: none"> - w przypadku kredytów bankowych, bank musi wyrazić zgodę na dokonanie cesji, co wynika z zapisów w umowie kredytowej z bankiem - cesja kredytu dotyczy nie tylko przeniesienia na inną osobę, ale również na inny obiekt - ważna jest zdolność kredytowa (finansowe możliwości spłaty kredytu) nabywcy wierzycelności⁵
Ubezpieczenia	<p>Zaciągnąłeś kredyt na zakup samochodu, w związku z tym Bank wymaga od ciebie wykupienia ubezpieczenia Autocasco o określonym zakresie, a co za tym idzie podpisania umowy cesji- przeniesienie odszkodowania na bank, który udzielił ci kredytu (w razie jego niespłacenia).</p> <ul style="list-style-type: none"> - jeśli dojdzie do szkody- np. kradzieży, uszkodzenia auta- odszkodowanie pobiera Bank - możliwa jest likwidacja cesji praw o ubezpieczenia po udowodnieniu przez

⁴ M. Krupiński, Cesja leasingu- wszystko o przejęciu umowy, FmLeasing, 2021, <https://www.fmleasing.pl/porady/cesja-przejecie-umowy-leasingu-jak-dokonac>, [data dostępu: 23.02.2022 r.].

⁵ Cesja kredytu hipotecznego- jak jest uregulowana prawnie?Uniqua, <https://www.uniqua.pl/porady-nieruchomosci/cesja-kredytu-hipotecznego-jak-jest-uregulowana-prawnie/>, [data dostępu: 23.02.2022 r.].

	klienta całkowitej spłaty kredytu ⁶ .
Prawa do mieszkania (od developerów)	Deweloper oferuje sprzedaż mieszkania, które zostanie oddane do użytku za 2 lata. Podpisujesz umowę deweloperską i stajesz się właścicielem prawa do budowanego mieszkania. Z przyczyn niezależnych nie jesteś już zainteresowany lokalem i sprzedajesz prawa do mieszkania podpisując umowę cesji. - cesja prawa do mieszkania jest możliwa, jeżeli deweloper nie zaznaczył w umowie jej wyłączenia- zapis ograniczający cesję chroni przed sprzedawaniem praw do mieszkania wyłącznie z przyczyn zarobkowych ⁷ .

Istotnym rodzajem umowy cesji jest umowa z tytułu najmu, wynikająca ze zmiany najemcy lub wynajmującego i dotycząca przeniesienia praw i obowiązków strony umowy najmu na inny podmiot. W tym przypadku niezbędna jest zgoda kontrahenta, wyrażona w osobnym oświadczeniu lub poprzez odpowiednią klauzulę umieszczoną w umowie cesji⁸. Umowa cesji występuje również w forfajtingu (przyszli przedsiębiorcy nabywają wierzytelności przyszłe przysługujące przedsiębiorcom przeciwko ich przyszłym nabywcom) czy przelewu powierniczego (przeniesienie wierzytelności na cesjonariusza, który we własnym imieniu zobowiązuje się do jej wyegzekwowania, z tym, że na rachunek cedenta)⁹.

4. Umowa cesji wierzytelności a dłużnik

Po zawarciu umowy cesji wierzytelności obowiązkiem zbywcy jest **poinformowanie** o tym fakcie dłużnika wraz ze wskazaniem *nowego* nabywcy. **Skutek** niedopełnienia tej czynności wynika z przepisów prawa cywilnego: *dopóki zbywca nie zawiadomił dłużnika o przelewie, spełnienie świadczenia do rąk poprzedniego wierzyciela ma skutek względem nabywcy, chyba że w chwili spełnienia świadczenia dłużnik wiedział o przelewie. Przepis ten stosuje się odpowiednio do innych*

⁶ Cesja z umowy ubezpieczenia-kto i jak może jej dokonać?, Uniqua, <https://www.uniqua.pl/porady-komunikacja/cesja-umowy-ubezpieczenia-kto-i-jak-moze-dokonac-cesji/> [data dostępu: 23.02.2022 r.].

⁷ M. Gwardecki, *Cesja umowy deweloperskiej- zarabianie na sprzedaży praw do mieszkania?*, Enerad, 2021, <https://enerad.pl/aktualnosci/cesja-umowy-deweloperskiej-zarabianie-na-sprzedazy-praw-do-mieszkania/> [data dostępu: 23.02.2022 r.].

⁸ *Gdy zmienia się najemca lub wynajmujący*, Gazeta Podatkowa nr 78, 2014, <http://www.umowycywilnoprawne.pl/artukul,1640,7456,gdy-zmienia-sie-najemca-lub-wynajm> [data dostępu: 23.02.2022 r.].

⁹ W. Rudzki, <https://cesja.org.pl/szczegolne-postacie-przelewu/?fbclid=IwAR0E7tVUuCbIH8rQnpan9gTPeMVCaxoqf2eW4Vre3KWBy2hakRXJ5Au8zKw> [data dostępu: 23.02.2022 r.].

*czynności prawnych dokonanych między dłużnikiem a poprzednim wierzycielem” (Art. 512. KC). Oznacza to, że od chwili dostarczenia dłużnikowi informacji o dokonanej cesji świadczenia powinny być dokonywane wyłącznie do rąk cesjonariusza. **Zgoda** dłużnika nie jest obowiązkowa do przelewu wierzytelności osobie trzeciej- *Wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania* (Art. 509. KC).*

5. Kiedy nie można dokonać cesji wierzytelności?

Istnieją sytuacje, w których dokonanie przelewu wierzytelności jest **niemożliwe**. Należą do nich:

1. Prawo odkupu,
2. Prawo pierwokupu
3. Prawo dożywocia
4. Roszczenia odszkodowawcze z tytułu czynu niedozwolonego, wyjątkowo-roszczenia już wymagalne i uznane na piśmie lub przyznane prawomocnym wyrokiem sądu
5. Udział wspólnika w spółce cywilnej.

Przelew wierzytelności jest również niemożliwy, jeśli jest sprzeczny z charakterem samego zobowiązania. Nie można przecież przelać prawa do alimentów, prawa do autorstwa utworu, wierzytelności z umowy poręczenia czy wierzytelności z umowy o dzieło¹⁰.

6. Zbiór pytań i odpowiedzi

Na końcu przeanalizujemy i odpowiedzmy sobie na najczęściej zadawane pytania Internautów na temat cesji wierzytelności:

1. Czym jest cesja warunkowa i bezwarunkowa?

Cesja bezwarunkowa- cesjonariusz staje się automatycznie właścicielem wierzytelności z chwilą zawarcia umowy cesji.

Cesja warunkowa- stawia określone warunki- **w razie wystąpienia pewnego**

¹⁰ A. Koper, *Cesja...*, *op. cit.*

określonego zdarzenia, może zostać zawieszona lub odwołana w całości lub części¹¹.

2. Kiedy cesja jest nieważna?

Jeżeli jest dokonywana w przypadku: odkupu, pierwokupu, dożywocia, roszczeń odszkodowawczych z tytułu czynu niedozwolonego, udziału współnika w spółce cywilnej. Cesja traci ważność, jeśli dłużnik nie zostanie poinformowany o jej dokonaniu przez zbywcę wierzytelności. (ma to zastosowanie wyłącznie w wypadku, gdy w umowa posiada takie zastrzeżenie)¹².

3. Czy cesja wierzytelności podlega opodatkowaniu PCC?

Umowa przelewu wierzytelności należy do kategorii czynności cywilnoprawnych, zatem cesja wierzytelności **podlega opodatkowaniu** PCC (podatek od czynności prawnych) w wysokości 1 % ponad kwotę 1000 zł. Nabywca wierzytelności zobowiązany jest do zapłaty podatku oraz złożenia stosownej deklaracji podatkowej na formularzu PCC-3 w terminie 14 dni od dnia powstania obowiązku podatkowego. Deklarację wraz z podatkiem należy przekazać do urzędu skarbowego właściwego ze względu na adres zamieszkania lub siedziby podatnika¹³.

4. Jakie są skutki podatkowe cesji leasingu bez odstępnego?

W związku z tym, że umowa cesji leasingu nie zawiera odstępnego, leasingobiorca Podatnicy nie muszą korygować kosztów oraz wcześniej odliczonego podatku naliczonego, który wynosi 23 % (gdyż cesja umowy leasingu jest traktowana według ustawy o VAT, jako świadczenie usług- *każde świadczenie na rzecz osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej, które nie stanowi dostawy towarów (...)* w tym również:

1) *przeniesienie praw do wartości niematerialnych i prawnych, bez względu na formę, w jakiej dokonano czynności prawnej;*

2) *zobowiązanie do powstrzymania się od dokonania czynności lub do tolerowania czynności lub sytuacji;*

3) *świadczenie usług zgodnie z nakazem organu władzy publicznej lub podmiotu działającego w jego imieniu lub nakazem wynikającym z mocy prawa¹⁴.*

¹¹ P. Bańczyk, Charakter prawny umowy przelewu wierzytelności na zabezpieczenie, 2017, <https://www.piotrbanczyk.pl/blog/arttykul,charakter-prawny-umowy-przelewu-wierzytelnosci-na-zabezpieczenie,76>, [data dostępu: 23.02.2022 r.].

¹² A. Koper, *Cesja...*, op. cit.

¹³ R. Kowalski, *Opodatkowanie PCC cesji wierzytelności*, 2010, <https://www.prawo.pl/podatki/opodatkowanie-pcc-cesji-wierzytelnosci,7478.html> [data dostępu: 22.02.2022 r.].

¹⁴ Art. 8, *Pojęcie świadczenia usług*, Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.

Źródła:

1. Art. 509-516, Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r.- Kodeks Cywilny.
2. Art. 8, Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług.
3. Koper, *Cesja*, „Dziennik Gazeta Prawna”, 2009, <https://www.gazetaprawna.pl/encyklopedia/prawo/artykuly/334597,cesja.html> [data dostępu: 22.02.2022 r.].
4. W. Szydło, *Cywilnoprawne aspekty umowy cesji wierzytelności oraz umowy o subpartycypację zawieranych w procesie sekurytyzacji wierzytelności*, „Przegląd prawa i administracji CIII”, Wrocław 2015, s. 323
5. M. Krupiński, *Cesja leasingu- wszystko o przejęciu umowy*, FmLeasing, 2021, <https://www.fmleasing.pl/porady/cesja-przejecie-umowy-leasingu-jak-dokonac>, [data dostępu: 23.02.2022 r.].
6. *Cesja kredytu hipotecznego- jak jest uregulowana prawnie?*, Uniqua, <https://www.uniqua.pl/porady-nieruchomosci/cesja-kredytu-hipotecznego-jak-jest-uregulowana-prawnie/>, [data dostępu: 23.02.2022 r.].
7. *Cesja z umowy ubezpieczenia-kto i jak może jej dokonać?*, Uniqua, <https://www.uniqua.pl/porady-komunikacja/cesja-umowy-ubezpieczenia-kto-i-jak-moze-dokonac-cesji/> [data dostępu: 23.02.2022 r.].
8. M. Gwardecki, *Cesja umowy deweloperskiej- zarabianie na sprzedaży praw do mieszkania?*, Enerad, 2021, <https://enerad.pl/aktualnosci/cesja-umowy-deweloperskiej-zarabianie-na-sprzedazy>

-praw-do-mieszkania/ [data dostępu: 23.02.2022 r.].

9. *Gdy zmienia się najemca lub wynajmujący*, Gazeta Podatkowa nr 78, 2014, <http://www.umowycywilnoprawne.pl/artukul,1640,7456,gdy-zmienia-sie-najemca-lub-wynajm> [data dostępu: 23.02.2022 r.].
10. P. Bańczyk, *Charakter prawny umowy przelewu wierzytelności na zabezpieczenie*, 2017, <https://www.piotrbanczyk.pl/blog/artukul,charakter-prawny-umowy-przelewu-wierzytelnosci-na-zabezpieczenie,76>, [data dostępu: 23.02.2022 r.].
11. R. Kowalski, *Opodatkowanie PCC cesji wierzytelności*, 2010, <https://www.prawo.pl/podatki/opodatkowanie-pcc-cesji-wierzytelnosci,7478.html> [data dostępu: 22.02.2022 r.].
12. W. Rudzki, <https://cesja.org.pl/szczegolne-postacie-przelewu/?fbclid=IwAR0E7tVUuCblH8rQnpan9gTPeMVCaxoqf2eW4Vre3KWBy2hakRXJ5Au8zKw> [data dostępu: 23.02.2022 r.].